

TILL: DAVID JOHANSSON, TMF
FRÅN: MADELEINE SIFVERT, WALTHON ADVOKATER

FORCE MAJEURE OCH ABM 07

SÄRSKILT OM RÄTTEN TILL TIDSFÖRLÄNGNING

ALLMÄNT OM FORCE MAJEURE

Om force majeure kan åberopas av en avtalspart innebär det att avtalsbrott inte anses föreligga, trots att parten inte uppfyller sina åtaganden enligt avtal. Part kan t.ex. senarelägga sin prestation enligt avtalet. Part kan också helt eller delvis befrias från sin skyldighet att prestera enligt avtalet. En part kan i vissa fall också ha rätt att säga upp avtalet om force majeure kvarstår över tid.

Frågan om konsekvenserna av Corona (Covid-19-viruset) utgör skäl för force majeure eller inte måste bedömas från fall till fall och det beror på flera olika omständigheter, bland annat:

- Hur avtalet är formulerat,
- Har avtalet en force majeure-klausul och hur är den i så fall formulerad, t.ex. huruvida händelser som epidemier, pandemier, karantän etc. nämns,
- Tillämplig lag, eftersom tolkning, tillämpning och existens av force majeure som en allmän rättsprincip varierar mellan olika länder (jurisdiktioner),
- Vad som är den konkreta underliggande orsaken till en störning, t.ex. direkt sjukdom bland personal, myndighetsbeslut på grund av viruset, brist på leveranser från leverantörer, transportbrist etc.,
- Om det finns en verklig störning som kvalificerar som force majeure, enbart ökade kostnader eller ökade svårigheter att utföra något är inte alltid tillräckligt i sig, och
- Vilka möjligheter som finns för att mildra effekterna, t.ex. genom att använda andra leverantörer, alternativa sätt för tillverkning, utförande etc.

För att få svar på frågan om force majeure kan åberopas måste man alltså analysera avtalet, i förekommande fall titta på tillämplig lag samt på de faktiska omständigheterna i det aktuella fallet.

Rättsläget är något oklart när gäller den allmänna rättsprincipen om force majeure, som alltså träder in om annat inte framgår av klausul i avtalet eller genom tolkning av avtalet. Det råder osäkerhet kring hur principen ska tillämpas och hur vidsträckt den är. Avsaknaden av avtalsvillkor om force majeure-händelser innebär att läget blir mer osäkert. Rent generellt gäller också att den allmänna rättsprincipen om force majeure ska tillämpas restriktivt.

ABM 07, FORCE MAJEURE OCH LEVERANSFÖRSENINGAR

Det är i första hand avtalsvillkoren som styr. Om ABM 07 ingår i parternas avtal och det inte finns några andra bestämmelser i t.ex. kontraktet utöver vad som anges i ABM 07 gäller följande.

- ABM 07 hänvisar inte ordagrant till force majeure men innehåller force majeure liknande bestämmelser som tar sikte på oförutsedda händelser.
- Av ABM 07 p. 10 framgår att part har rätt till förlängning av leveranstiden om köpets fullgörande hindras till följd av omständigheten på motpartens sida eller till följd av *omständighet utanför partens kontroll* eller annat *av parten icke vållat förhållande*, som han *inte bort räkna med* och vars följder han *inte rimligen kunnat undanröja*.
- För rätt till sådan förlängning krävs att part utan dröjsmål *underrättar* motparten om hindret, vilket är mycket viktigt att komma ihåg.
- Bestämmelsen i ABM 07 är *inte* skriven med krav på att hinder inte kan övervinnas, som force majeure normalt brukar kräva. Av regleringen i ABM 07 p. 10 framgår att följderna *"rimligen"* inte kunnat undanröjas, vilket ger något större utrymme för att hävda rätt till tidsförlängning (jämfört med vad som skulle ha gällt annars).
- Vad som kan kvalificeras som *"omständighet utanför partens kontroll"* och *"icke vållat förhållande"* beror också på orsaken bakom leveransförseeningen.
- Det måste också vara fråga om förhållande som ligger utanför både partens och eventuella underleverantörers kontroll.
- Sjukskrivningar på grund av Covid-19 viruset är ett hinder som är svårt att undanröja, varför det punkten 10 är tillämplig. Dock så krävs det att det är just sjukskrivningarna som leder till att leverantören (eller dess underleverantör) är förhindrade att leverera i enlighet med avtalet.
- Om en underleverantör är förhindrade att leverera på grund av Covid-19 viruset, vilket i sin tur leder till att ni inte kan leverera behöver en övervägning göras *om det finns andra leverantörer som kan leverera till er*, för undvikande av avtalsbrott från er sida.

- Om det är en rimlig åtgärd att anlita en annan underleverantör, med hänsyn till kostnader m.m. (och om det finns andra leverantörer att anlita) är det osäkert om er underleverantörs leveransförsening gentemot er kan åberopas som grund för rätt till tidsförlängning.
- Det bör också noteras att om avtal ingås nu, eller så länge utbrottet av Covid-19 viruset pågår, är det svårare att argumentera för rätt till tidsförlängning mot bakgrund av att det nu möjligtvis inte kan räknas som en omständighet som ni inte bort räkna med.

HUR BÖR MAN AGERA?

Olika situationer kan kräva olika åtgärder, men här följer några praktiska förslag på åtgärder.

- Överväg vilka alternativ som kan finnas. Finns det t.ex. andra leverantörer eller parter på marknaden som kan anlitas för att mildra effekterna. Gör i så fall en rimlighetsbedömning.
- Överväg eventuella följd effekter på andra avtalsrelationer på grund av situationen.
- Kontakta berörda avtalsparter – både köpare och säljare – och försök hitta en lösning.
- Parterna kan naturligtvis förhandla med varandra och komma överens om ändringar i avtal för att skapa en lösning. Situationen är speciell och förhoppningsvis är förståelsen stor. Men det är viktigt att alla får information och underlag för ev. följdbeslut.
- Det är också viktigt att notera att om det föreligger rätt till tidsförlängning måste motparten enligt ABM 07 p. 10 underrättas utan dröjsmål, annars riskerar ni att gå miste om den rätten. Det finns även en underrättelseskyldighet i ABM 07 p. 11.
- Gå igenom bolagets försäkringar och undersök möjligheten till kompensation och titta särskilt på eventuella anmälnings- och rapporteringskrav.
- Var försiktig när du utarbetar brev till motparter och tänk på att tvister kan uppstå.
- Dokumentera alla åtgärder ni vidtar.

2020-03-12

ADVOKAT MADELEINE SIFVERT

WALTHON ADVOKATER